

การประกอบธุรกิจ

๑. หลักเกณฑ์ทั่วไป

โดยทั่ว ๆ ไป การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวมักจะได้รับการรับรองโดยสนธิสัญญา ซึ่งอนุญาตให้คนต่างด้าวมียุติวิธีที่จะทำการค้าและประกอบอุตสาหกรรมในรัฐผู้รับได้ แต่ในกรณีที่ไม่ได้สนธิสัญญาขอบเขตของสิทธิของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจภายในอาณาเขตของรัฐผู้รับยากที่กำหนดให้แน่นอน เหตุผลประการหนึ่งก็สืบเนื่องมาจากการที่หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป มิได้วางข้อกำหนดให้รัฐจะต้องบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับทางเศรษฐกิจบนรากฐานของหลักการซึ่งให้มีการประกอบธุรกิจของเอกชนโดยไม่จำกัด ทั้งยังมิได้กำหนดควรรัฐต้องให้เสรีภาพในการจำหน่ายทรัพย์สินของเอกชน หากรัฐประสงค์ที่จะห้ามมิให้มีวิสาหกิจเอกชนภายในดินแดนของตนและสงวนกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทไว้แก่รัฐวิสาหกิจหรือ หอการค้าของรัฐเป็นผู้ควบคุมกิจการทุกประเภท รัฐก็มีสิทธิที่จะกระทำได้ในขณะเดียวกันรัฐก็อาจปฏิเสธการให้สิทธิแก่คนต่างด้าวมิจิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทด้วยข้อสมมติฐานนี้ ในเรื่องการประกอบธุรกิจจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็น "สิทธิ" ของคนต่างด้าว แต่อย่างไรก็ดีสำหรับรัฐซึ่งมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจยอมรับสถาบันทรัพย์สินของเอกชนคนต่างด้าวซึ่งได้ถูกรับเข้ามาในดินแดนแล้วมักจะได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเพื่อหาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีพได้ แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตามได้เป็นหลักที่ยอมรับกันแล้วว่ารัฐอาจจำกัดคนต่างด้าวออกเสียจากการประกอบอาชีพ วิชาชีพ และธุรกิจบางประเภทเพื่อสงวนไว้แก่คนชาติของตนโดยเฉพาะได้

ข้อพึงสังเกตรประการหนึ่ง เกี่ยวกับสิทธิของคนต่างด้าวที่จะมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจนี้ก็คือ ไม่มีหลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศที่จะให้การรับรองสถานะทางเศรษฐกิจแก่คนต่างด้าว จึงเป็นการแน่ชัดโดยไม่ต้องสงสัยเลยว่าคนต่างด้าวไม่อาจจะเรียกร้องให้มีการปฏิบัติในเรื่องนี้เท่าเทียมกับชนชาติได้ หรืออีกนัยหนึ่ง การกำหนดสิทธิในเรื่องนี้ถือว่าเป็นอำนาจของรัฐผู้รับโดยแท้ ยิ่งไปกว่านั้นไม่เพียงแต่รัฐไม่มีหน้าที่ที่จะต้องให้ความเสมอภาค

เท่านั้น แต่การที่คนต่างด้าวได้รับความเสมอภาคในกรณีเช่นนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นสิทธิอันสูงสุดที่พึงคาดหวังได้ กล่าวคือคนต่างด้าวไม่อาจมีสิทธิในการประกอบธุรกิจได้ดีกว่าคนชาติ

๒. หลักเกณฑ์ตามสนธิสัญญา

ความคุ้มครอง ตามสนธิสัญญาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนี้ ได้มีบัญญัติไว้ในสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทย กับสหรัฐอเมริกาในข้อ ๔ ซึ่งได้ให้ผลปฏิบัติอย่างคนชาติแก่คนชาติและบริษัทแห่งรัฐภาคีในเรื่องเกี่ยวกับ "การจัดตั้งตลอดจนการได้มาซึ่งผลประโยชน์ในวิสาหกิจทุกประเภท เพื่อประกอบกิจกรรมทางพาณิชย์อุตสาหกรรม การคลัง และธุรกิจอื่นภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง^๒ แต่ก็มีข้อยกเว้นให้สิทธิแก่ภาคีแต่ละฝ่ายที่จะสงวนสิทธิหรือจำกัดขอบเขตห้ามหรือคอยคุ้มครองคนต่างด้าวมิให้จัดตั้งหรือได้มาซึ่งผลประโยชน์ ในการคมนาคม การขนส่ง การหน้าที่รับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การธนาคารเกี่ยวกับการหน้าที่รับฝากเงิน การแสวงหาประโยชน์^๓ จากที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือในการค้าภายในเกี่ยวกับผลิตผลทาง เกษตรพื้นเมือง" แต่การห้ามหรือการจำกัดดังกล่าวมีเงื่อนไขว่าจะต้องให้ผลปฏิบัติในเรื่องนี้แก่คนชาติและบริษัทของภาคีสัญญาที่เป็นการอนุเคราะห์ที่ไม่น้อยกว่าที่ได้ประสพสิทธิแก่คนชาติและบริษัทของประเทศที่สามใด ๆ กล่าวคือข้อห้ามหรือข้อจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนอกจากกรณีนี้

^๑ Alwyn v Freeman, The International Responsibility of States for Denial of Justice (Reprint, New York: Kraus Reprint Co., 1970), p. 513-4.

^๒ สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ข้อ ๔ (๑), ราชกิจจานุเบกษา (๕๕ : ๒๔ : ๑๖ ก.ค.๒๕๑๑), หน้า ๔๓๖.

^๓ เรื่องเดียวกัน ข้อ ๔ (๒), หน้า ๔๓๗.

^๔ เรื่องเดียวกัน.

ต้องให้ผลปฏิบัติทำนองเดียวกับคนชาติแล้ว สำหรับธุรกิจบางประเภทที่ระบุไว้อาจปฏิบัติให้
ผลปฏิบัติต่างจากคนชาติได้ แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขในการให้ผลปฏิบัติแก่ชาติที่ได้รับ
อนุเคราะห์ยิ่ง

๓. หลักเกณฑ์ตามกฎหมายไทย

การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในประเทศไทยปัจจุบันมีกฎหมายควบคุมโดย
เฉพาะ ได้แก่กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

๓.๑ หลักทั่วไปของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฉบับนี้ได้ตราขึ้นในรูปของประกาศ
คณะปฏิวัติ ภายหลังจากที่ ได้พิจารณาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า
สามปีจึงได้ประกาศใช้บังคับกฎหมายนี้ โดยตราขึ้นเป็นประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑
วัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายฉบับนี้ปรากฏอยู่ในคำปรารภตอนต้นประกาศว่า :

... ในปัจจุบันนี้ ได้มีคนต่างด้าวประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรเป็น
จำนวนมากและทวีขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับประชาชนชาวไทยมีความ
สามารถทั้งในด้านวิชาการและกำลังเงินที่จะประกอบธุรกิจสาขาต่างๆ
ได้มากขึ้น สมควรกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
เพื่อรักษาผลประโยชน์ทาง การค้าและเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้
การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็น
ส่วนรวม

เนื่องจากกรรหามและควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวได้มีอยู่ก่อนแล้ว
ทั้งในพระราชบัญญัติชายอาชีพและวิชาชีพ พ.ศ. ๒๔๘๘ และกฎหมายอื่นซึ่ง เป็นการควบคุม

^๕ ขอเขียนภายใต้หัวข้อนี้ได้เขียนขึ้นจากบทความภาษาอังกฤษของผู้เขียนในเรื่อง
"The Alien's Business Control Law in Thailand and the Gathering
Storm: Lightning Strikes - Or Does It?" ซึ่งเป็นบทความใน Journal of
The Law Association for Asia and the Western Pacific.

^๖ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑, ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕
ราชกิจจานุเบกษา (๘๘ : ๑๘๐ : ๒๕ พ.ย. ๒๕๑๕) (ฉบับพิเศษ).

การประกอบอาชีพและวิชาที่ควบคู่กันไป หลักการใหม่ซึ่งใช้ในกฎหมายธุรกิจนี้ได้แยกการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวออกจากการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการห้ามและควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวไว้โดยเฉพาะแล้ว "บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน" ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ นี้ได้ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันรุ่งขึ้นโดยข้อ ๓๒ 1 ให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป จึงเป็นผลให้ประกาศของคณะปฏิวัตินี้เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เป็นต้นมา

๓.๒ บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย

๓.๒.๑ คนต่างด้าวที่ถูกควบคุม

แม้ว่าสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มุ่งประสงค์ที่จะควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แต่บทบัญญัติบางส่วนก็ได้ครอบคลุมไปถึงคนชาติด้วย อย่างไรก็ตามก็ข้อบังคับใช้กับคนชาตินั้นอาจถือได้ว่าเป็นเพียงข้อยกเว้นโดยเจตนารมณ์แล้วมุ่งที่จะควบคุมคนต่างด้าวโดยเฉพาะ กฎหมายธุรกิจได้ให้คำนิยามของคำว่า "คนต่างด้าว" ไว้ดังนี้

บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และให้รวมถึงถึง

- (๑) นิติบุคคลซึ่งทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นเป็นของคนต่างด้าว
- (๒) นิติบุคคลซึ่งมีคนต่างด้าวถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือเป็นสมาชิก กึ่งแต่กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือเป็นสมาชิก ไม่ว่าคนต่างด้าวนั้นจะลงทุนเท่าใดหรือไม่
- (๓) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการ เป็นคนต่างด้าว

เพื่อประโยชน์แห่งคำนิยามนี้ ให้ถือว่าหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือเป็นหุ้นของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

๑) ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑, ข้อ ๓ วรรคแรก

โดยคำนิยามนี้ คนต่างค่าที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายธุรกิจได้แก่

- (๑) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (๒) นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ เช่น บริษัทห้างหุ้นส่วนและสหกรณ์ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีคนไทยถือหุ้นเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นสมาชิก หรือมีคนไทยลงทุนเท่าใดหรือไม่ก็ตาม
- (๓) นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีทุนของ คนต่างค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่ง ของทุนทั้งหมด เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และสหกรณ์ที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นต้น
- (๔) นิติบุคคลซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีคนต่างค่าถือหุ้น เป็นหุ้นส่วนหรือเป็นสมาชิก ตั้งแต่กึ่งหนึ่ง ของจำนวนผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้เป็นสมาชิกแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ไม่ว่าคนต่างค่านั้นจะลงทุนมากน้อยเพียงใดก็ตาม เช่น บริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นต้น
- (๕) ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และมีหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นคนต่างค่า ในกรณีนี้ ไม่คำนึงว่าจะมีคนต่างค่าเป็นหุ้นส่วนหรือลงทุนด้วยหรือไม่เท่าใดก็ตาม ดังนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลใด แม้จะมีทุนเป็นของคนไทยทั้งหมด หรือมีผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นคนไทยทั้งหมด หากห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนั้นมีคนต่างค่าเป็นผู้จัดการแล้ว ห้างหุ้นส่วนนั้น ๆ เป็นคนต่างค่า

สำหรับบริษัทจำกัดนั้น หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ในเรื่อง ทุนและจำนวนผู้ถือหุ้นตามที่กล่าวมาตาม ๓ หรือ ๔ แล้ว แม้จะมีคนต่างค่าเป็นกรรมการ หรือผู้จัดการเป็นจำนวนกี่คนก็ตาม บริษัทนั้นก็ไม่ใช่คนต่างค่า

ในกรณีที่บริษัทจำกัดออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือกฎหมายถือว่าทุนของบริษัทจำกัดดังกล่าวนี้เป็นหุ้นของคนต่างค่า ดังนั้นบริษัทจำกัดใดที่มีหุ้นออกให้แก่ผู้ถือตั้งแต่กึ่งจำนวนของทุนหรือจำนวนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดแล้ว บริษัทจำกัดนั้นเป็นคนต่างค่า

๘ รวมกฎหมายของกรมทะเบียนการค้า (พระนคร : สวัสดิการข้าราชการกรมทะเบียนการค้า : (๒๕๑๗)), หน้า ๑๘๘-๑๘๙.

๓.๒.๒ คนต่างด้าวที่ได้รับการยกเว้น

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้โดยยกเว้นแก่คนต่างด้าวบางประเภทไม่ต้องอยู่ภายใต้งบบังคับของกฎหมาย โดยข้อ ๒ ซึ่งบัญญัติว่า

ประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับนี้ไม่ ช้บังคับแก่คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบ
ธุรกิจ ในราชอาณาจักร โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทย เป็นการ เฉพาะ
กาล หรือโดยความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ

การที่กฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นไว้ เพียงกว้าง ๆ นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาการตีความ
อยู่ไม่น้อย เช่น เป็นการไม่แจ้งชัดว่าธุรกิจของคนต่างด้าวซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุน
จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะถือได้ว่าเป็นผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็น
การ เฉพาะกาลหรือไม่ และความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศนั้นจะมีผลให้
คนต่างด้าวซึ่งเป็นคนชาติแห่งรัฐภาคีนั้นจะอ้างถึงสิทธิความสนธิสัญญาทางไมตรีที่ประเทศตน
พัวพันประเทศไทยหรือไม่ ปัญหาเหล่านี้ได้รับการถกเถียงกันอยู่ไม่น้อย เมื่อมีการประกาศใช้
กฎหมายฉบับนี้ ใหม่ๆ ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเป็นกรณีที่ดีที่หาข้อยุติได้แล้ว ก็จะได้เห็นจาก
การพิจารณาในรายละเอียดต่อไปนี้ ในเบื้องต้นคนต่างด้าวที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย
ธุรกิจได้แก่บุคคลสองประเภท คือ คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรโดยได้
รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็นการ เฉพาะกาล ประเภทหนึ่ง และคนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบ
ธุรกิจในราชอาณาจักร โดยความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศอีกประเภทหนึ่ง

๓.๒.๒.๑ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็นการ เฉพาะกาล

ธุรกิจของคนต่างด้าวซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ใต้งบบังคับของประกาศคณะปฏิวัติ
ในกรณีนี้ได้แก่ธุรกิจที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ประกอบในประเทศไทยได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
การอนุญาตนี้จะต้อง เป็นมติของคณะรัฐมนตรี เช่น กรณีที่บริษัทต่างด้าวเป็นผู้สัญญากับการทำ
เรือแห่งประเทศไทย ซึ่งการทำเรือแห่งประเทศไทยว่าจ้างให้ก่อสร้างส่วนหนึ่งของท่าเรือ
คลองเตย บริษัทนี้จะได้รับการยกเว้นตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑
ก็ต่อเมื่อ ปรากฏหลักฐานว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุญาตให้บริษัทประกอบธุรกิจในราชอาณาจักร

อาณาจักรในกิจการที่บริษัทได้ทำสัญญาไว้กับการทำเรือแห่งประเทศไทย มิฉะนั้นก็จะไม่ได้รับยกเว้นตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ นอกจากนี้การดำเนินงานของคนต่างค่าที่เข้ามาประกอบธุรกิจงานสำรวจปิโตรเลียม โดยที่ได้สัญญาจ้างเหมาโดยตรงกับผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมทุกรายที่คณะกรรมการปิโตรเลียมอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรก็เป็นคนต่างค่าที่ได้อนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็นการชั่วคราวเฉพาะกาลตามความในข้อนี้ เมื่อได้รับการยืนยันจากคณะรัฐมนตรี^{๑๐} ส่วนปัญหาที่ว่าคนต่างค่าซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะถือได้ว่าเป็นผู้ซึ่งได้อนุญาตจากรัฐบาลไทยในกรณีนี้หรือไม่ ในเบื้องต้นหากมองอย่างผิวเผินคำตอบก็อาจเป็นไปได้ในทางยืนยัน^{๑๑} แต่เมื่อได้พิจารณาความในข้อ ๖ และ ๒๖ ของประกาศคณะปฏิวัติซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของคนต่างค่าที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีเพื่อให้อธิบดีออกหนังสือรับรองก่อนที่จะประกอบธุรกิจที่ได้รับการควบคุมตามกฎหมายนี้^{๑๒} เปรียบเทียบกับความในข้อนี้กับข้อ ๒ แล้ว การตีความว่าคนต่างค่าที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้ดูไม่สู้สมเหตุผล ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อได้พิจารณาความในข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ ประกอบกันแล้วจะเห็นว่า เมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว เฉพาะธุรกิจประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. เท่านั้นที่เป็นธุรกิจที่อาจประกอบขึ้นใหม่ได้ และทั้งคนต่างค่าที่ได้รับการส่งเสริมและไม่ได้รับการส่งเสริมต่างก็ต้องได้อนุญาตที่เป็นหนังสือรับรองหรือใบอนุญาตแล้วแต่กรณีเสียก่อนจึงจะประกอบธุรกิจได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ตาม

^๙ หนังสือของกรมทะเบียนการค้าที่ พณ.๐๖๐๑/๑๐๕๑ ลว.๑ ก.พ.๒๕๑๖ ตอบข้อหารือของนายสุวรรณ วลัยเสถียร.

^{๑๐} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร.๐๖๐๓/๒๔๔๔ ลว.๑๗ พ.ค.๒๕๑๖.

^{๑๑} Dr. Ukrit Mongkolnavin, "The Aliens' Business Decree... Necessary, But Ambiguous," Business Review, Bangkok, (1:3: 1973), p. 190.

^{๑๒} หากว่าผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนซึ่งเป็นคนต่างค่าละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎหมายให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขบัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ กฎหมายได้กำหนดโทษสถานหนักไว้ด้วย.

ลำดับ หากกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะยกเว้นคนต่างค่าที่ได้รับการลงทุนส่งเสริมการลงทุนแล้ว บทบัญญัติในข้อ ๖ ก็จะไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างค่าซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. ออกมาสนับสนุนความเห็นที่ว่าคนต่างค่าซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนก็อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้ เพราะถ้าเป็นกรณีกลับกันการตราพระราชกฤษฎีกาก็คงกล่าวถึงความจำเป็นไม่

๓.๒.๒.๒ คนต่างค่าซึ่งอยู่ในความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ

คนต่างค่าที่เข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรโดยความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศนี้อาจเป็นกรณีที่เป็นความตกลงเฉพาะรายระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลในโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือเป็นกรณีที่เป็นความตกลงในรูปแบบสนธิสัญญา เช่น สนธิสัญญาทางไมตรี พาณิชยและการเดินเรือ แต่จะรวมหมายถึงบันทึกแลกเปลี่ยนความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือไม่นั้นยังเป็นปัญหาอยู่^{๑๓} ในกรณีนี้ น่าจะถือว่ารวมอยู่ด้วย เพราะบันทึกแลกเปลี่ยนก็เป็นความตกลงซึ่งมีลักษณะสนธิสัญญาประเภทหนึ่ง^{๑๔}

เมื่อประกาศใช้กฎหมายธุรกิจประเทศไทยมีสนธิสัญญาผูกพันกับนานาประเทศในกรณีเกี่ยวกับความคุ้มครองสิทธิในการประกอบธุรกิจนี้อยู่หลายประเทศ คือ สหรัฐ อเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ เยอรมนี สวีเดน เดนมาร์ก สนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกานั้นมีผลบังคับอยู่จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๒๑ เป็นอย่างน้อย ส่วนสนธิสัญญากับประเทศอื่นอาจบอกเลิกหรือต่ออายุเป็นปี ๆ ก็ได้ ในปัจจุบันก็ได้รับการบอกเลิกหมดแล้วและอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อทำสัญญาใหม่ ดังนั้น ในกรณีหลังความคุ้มครองสิทธิของคนชาติภาคีจึงไม่มีผลเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจของคนต่างค่าที่ในประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. และ ค. ซึ่ง

^{๑๓} ดู สรุปคำถามคำตอบเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างค่า, (โรเนียว), หน้า ๖.

^{๑๔} ดู เรื่องสนธิสัญญาบทที่ ๔ ของวิทยานิพนธ์นี้

^{๑๕} "The Aliens' Business Decree... Necessary, but Ambiguous," Business Review, (1:3:1973), p. 188

ประกอบอยู่ก่อนวันที่กฎหมายธุรกิจนี้จะมีผลบังคับ หากไม่อ้างอิงสิทธิตามสนธิสัญญา แต่หากคนต่างก่าเลือกปฏิบัติตามกฎหมายด้วยการยื่นขอรับรองตามกำหนดก็จะทำให้มีสิทธิประกอบธุรกิจนั้นต่อไปได้ด้วยการจำต้องรับเงื่อนไขบางประการ ถ้าคนต่างก่าเลือกที่จะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย— การยื่นขอรับรองดังกล่าวทางการก็จะให้คนต่างก่าที่นั้นสละสิทธิที่จะอ้างอิงขอความคุ้มครองตามสนธิสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร

ในกรณีที่ธุรกิจของคนต่างก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นของชาวอเมริกัน เป็นธุรกิจประเภทตามบัญชี ก. และเป็นกรณีที่ได้รับคุ้มครองตามสนธิสัญญาการขอความคุ้มครองสิทธิตามสนธิสัญญาย่อมเป็นผลดีกว่ากรณียอมอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่ประกอบอยู่ก่อนหรือหลังจากที่กฎหมายมีผลบังคับ ในกรณีที่ เป็นธุรกิจที่ประกอบอยู่ก่อน การถือสิทธิตามสนธิสัญญาก็จะทำให้ประกอบธุรกิจต่อไปได้อีกอย่างน้อยจนถึงปีพ. ศ. ๒๕๒๑ มากกว่าระยะเวลาที่ให้ไว้ในกฎหมายเกือบสี่ปี และในกรณีที่ เป็นธุรกิจใหม่ก็ทำให้คนต่างก่าที่ได้รับความคุ้มครองตามสนธิสัญญาประกอบในธุรกิจที่ค่อนข้างได้ การให้ความคุ้มครองสิทธิของคนต่างก่าตามสนธิสัญญาในกรณีนี้กรมทะเบียนการค้าได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติอยู่ จึงจะเห็นได้จากความในหนังสือของกรมซึ่งมีไปถึงบริษัทซึ่งมีฐานะเป็น "คนต่างก่า" รายหนึ่งว่า

ตามหนังสือที่อ้างแจ้งว่า บริษัทประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าในธุรกิจประกันภัยโดยไคร์มี บอญญาตเป็นนายหนาประกันวินาศภัย และ บอญญาตเป็นนายหนาประกันชีวิต แต่บริษัทไม่เคขอหนังสือรับรองประกอบธุรกิจ เพราะมีความประสงค์ที่จะอาศัยความคุ้มครองตามสนธิสัญญา

๑๖ ในการประชุมชี้แจง เกี่ยวกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ จัดโดยสมาคมอุตสาหกรรมไทย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๑๕ นายประยูร เถลิงศรี รองอธิบดีกรมทะเบียนการค้าได้แนะนำให้คนต่างก่าไม่ควรอ้างสนธิสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการค้าในบัญชี ข. และ ก. ดูรายงานการประชุมดังกล่าว (โรเนียว) หน้า ๑๒.

ทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งโคลงนามกัน ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๙-พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ และได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยโคลงสำเนาหนังสือรับรองฐานะของบริษัท ซึ่งออกโดยสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ไม่ประกอบการพิจารณาด้วย และได้ขอให้กรมทะเบียนการค้าออกหนังสือรับรองฐานะของบริษัทว่าไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ ความแจ่มแจ้งแล้ว นั้น

กรมทะเบียนการค้าได้พิจารณาแล้วขอเรียนชี้แจงว่า การประกอบธุรกิจเป็นนายหนาประกันภัยอยู่ในข่ายบังคับตามบัญชี ก. หมวด ๓(๕) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ แต่กระทรวงการต่างประเทศได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัทมีสิทธิใ้ความคุ้มครองตามสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ถึงแม้บริษัทกล่าวอ้างมา บริษัทยอมได้รับการยกเว้นไม่คงอยู่ภายใต้บังคับของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ คราบเท่าที่สนธิสัญญาฉบับนั้นยังมีผลใช้บังคับอยู่

๓.๓ ธุรกิจที่ต้องควบคุม

กฎหมายธุรกิจได้ให้คำนิยาม ข้อ ๓ ของคำว่า "ธุรกิจ" หมายความว่า "การประกอบกิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอย่างอื่นเป็นการค้า" แมว่าในเรื่องต้นหากพิจารณาจากคำจำกัดความนี้ จะเห็นว่าคำว่าธุรกิจนี้ได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมในทางการค้าไว้ทุกประเภท แต่กั้หาว่าธุรกิจการค้าทุกประเภทจะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้ กฎหมายฉบับนี้ได้ควบคุมเฉพาะประเภทแห่งธุรกิจที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายกฎหมายฉบับนี้เท่านั้น ในบัญชีต่อท้ายดังกล่าวได้กำหนดธุรกิจ

๑๙ หนังสือของกรมทะเบียนการค้า ความมาก ที่ พณ. ๕๕๐๓/๗๕๐๘ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๖.

๑๘ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๑, ข้อ ๓.

ที่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้ไว้ ๒๓ ประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ บัญชีได้แก่บัญชี ก. บัญชี ข. และ บัญชี ค. แต่ละบัญชียังได้แบ่งออกเป็นหมวด ได้แก่มหาคที่เกี่ยวกับเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริหาร อุตสาหกรรมและหัตถกรรม รวมทั้งธุรกิจอื่น ๆ

๓.๓.๑ ธุรกิจที่ต้งห้าม

การจ้กจำกัดบัญชีประเภทของธุรกิจได้พิจารณาถึงความสำคัญของธุรกิจแต่ละประเภทที่มีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของ ไทยและ ความสามารถของ คนไทยในการประกอบธุรกิจนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ ในธุรกิจตามบัญชี ก. และ ข. ประกอบด้วยธุรกิจประเภทซึ่งรัฐบาลตระหนักว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนชาวไทยมีความสามารถทั้งใน ด้าน วิทยาการและกำลังเงินที่จะประกอบธุรกิจนั้นได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าธุรกิจเหล่านี้คือการที่จะ ส่งวนไว้สำหรับคนไทย ธุรกิจที่กำหนดในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. จึง เป็นธุรกิจที่ห้ามมิให้คนต่าง ก้าวประกอบขึ้นใน หมายนี้ที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับ กล่าวคือ เป็น "ธุรกิจต้องห้าม" ธุรกิจประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. นี้ ได้แก่

หมวด ๑ การประกอบธุรกิจทางเกษตรกรรม

- (๑) การทำนา
- (๒) การทำนาเกลือรวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์ นอกจากเกลือหิน

หมวด ๒ การประกอบธุรกิจทางพาณิชยกรรม

- (๑) การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตผลทางเกษตรพื้นเมือง
- (๒) การค้าที่ดิน

หมวด ๓ การประกอบธุรกิจบริการ

- (๑) ทางบัญชี
- (๒) ทางกฎหมาย
- (๓) ทางสถาปัตยกรรม
- (๔) โฆษณา
- (๕) นายหน้าหรือตัวแทน
- (๖) ข่ายทอกระดาษ
- (๗) ตั๊กม๊ว แคนดัมและเสริมสวย

หมวด ๔ การประกอบธุรกิจอื่น ๆ

- (๑) การก่อสร้างอาคาร

ส่วนธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. ประกอบด้วยธุรกิจทางเกษตรกรรม ๕ ประเภท
 ธุรกิจทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ๒๑ ประเภท ธุรกิจทางพาณิชยกรรม ๔ ประเภท และ
 ทางบริการ ๒ ประเภท รวมทั้งการขนส่งภายในประเทศด้วย ยังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หมวด ๑ การประกอบธุรกิจทางเกษตรกรรม

- (๑) การทำไร่
- (๒) การทำสวน
- (๓) การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการเลี้ยงไหม
- (๔) การทำป่าไม้
- (๕) การทำการประมง

หมวด ๒ การประกอบธุรกิจทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

- (๑) การสีข้าว
- (๒) การผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่
- (๓) การผลิตน้ำตาล
- (๔) การผลิตเครื่องกัมทั้งที่มีและไม่มีแอด กอซอล เจือปน
- (๕) การผลิตน้ำแข็ง
- (๖) การผลิตยา
- (๗) กิจการห้องเย็น
- (๘) การแปรรูปไม้
- (๙) การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม หรือเครื่องทองลงหิน
- (๑๐) การทำหรือหล่อพระพุทธรูปและการทำบาตร
- (๑๑) การผลิตเครื่องมือแกะสลัก
- (๑๒) การผลิตเครื่องเขิน
- (๑๓) การผลิตไม้ซีกไฟทุกชนิด
- (๑๔) การผลิตปูนขาว ปูนซีเมนต์ หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซีเมนต์

- (๑๕) การระเบิดหรือย่อยหิน
- (๑๖) การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ทบอร์ด
- (๑๗) การผลิตเครื่องนุ่งห่ม หรือรองเท้า นอกจากการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
- (๑๘) การทำกิจการโรงพิมพ์
- (๑๙) การทำกิจการหนังสือพิมพ์
- (๒๐) การสาไหม ทอผ้าไหม หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหม
- (๒๑) การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหม เส้นไหมหรือรังไหม

หมวด ๓ การประกอบธุรกิจทางพาณิชย์กรรม

- (๑) การค้าปลีกสินค้าทุกชนิดนอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก.
- (๒) การค้าสินแร่ นอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก.
- (๓) การขายอาหารหรือเครื่องคั้นทุกชนิดนอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก.
- (๔) การค้าของเก่า วัตถุโบราณหรือศิลปวัตถุ

หมวด ๔ การประกอบธุรกิจบริการ

- (๑) นำเที่ยว
- (๒) กิจการโรงแรม บ้านแต่บริการจัดการโรงแรม
- (๓) ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๔) ถายรูป ล้างและอัดรูป
- (๕) ซักรีดเสื้อผ้า
- (๖) รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า

หมวด ๕ การประกอบธุรกิจอื่น ๆ

- (๑) การขนส่งทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศในประเทศ

แม้ว่าธุรกิจประเภท ก. ตามบัญชี จะมีได้รับการอนุญาตให้ประกอบขึ้นใหม่นับแต่วันที่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับก็ตาม แต่สำหรับธุรกิจที่ได้ประกอบอยู่แล้วก่อนวันที่กฎหมายนี้

มีผล ชำกับ ชุรกิจนั้นก็ยัง คงประกอบต่อไปอีกสองปี นับแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้
ไป ชำกับ ส่วนชุรกิจตามบัญชี ข. ย่อมจะประกอบกิจการต่อไปได้โดยไม่มีกำหนดเวลา แต่ก
ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของการ เพิ่มปริมาณการผลิตหรือการจำหน่าย

๓.๓.๒ ชุรกิจที่ต้องกำกับ

ชุรกิจที่กำหนดไว้ตามบัญชี ก. แม้ว่าชุรกิจประเภทนี้จะเป็นชุรกิจที่ถูกถือว่ามีความ
สำคัญต่อคนไทยน้อยกว่าชุรกิจตามบัญชี ก. และ ข. และเชื่อว่าการที่มีคนต่าง ความร่วมมือ
ทุนิ นกิจการประเภทนี้จะ เป็นการ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและเป็นผลที่
ทำให้มีเงินตราต่างประเทศ เข้าประเทศอันเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศไทย คนต่าง
ค้าจึงยังคง ใ้รับอนุญาตที่จะก่อตั้งชุรกิจขึ้นใหม่ตามประเภทที่ระบุไว้ในบัญชี ก. แต่ก็มี
ข้อจำกัดกำหนดไว้บาง ตามสมควร ชุรกิจที่กำหนดไว้ในประเภทนี้จึงถูกถือว่าเป็น "ชุรกิจ
ที่ต้องกำกับ" สำหรับชุรกิจที่ได้ประกอบมาแล้วก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับย่อมประกอบ
กิจการต่อไปได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา และคงอยู่ภายใต้บังคับของข้อจำกัดในการ
เพิ่มปริมาณการผลิตและการจำหน่ายทำนองเดียวกับชุรกิจตามบัญชี ข. ชุรกิจตามบัญชี ก.
นี้ประกอบด้วยชุรกิจทางพาณิชย์กรรม ๔ ประเภท ทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ๘
ประเภท รวมทั้งชุรกิจทุกประเภทที่เกี่ยวกับการบริการและการก่อสร้าง จึงมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ การประกอบชุรกิจทางพาณิชย์กรรม

- (๑) การค้าส่งสินค้าทุกชนิดในประเทศนอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก.
- (๒) การค้าส่งสินค้าออกทุกชนิด
- (๓) การค้าปลีกสินค้าเครื่องจักร เครื่องกล และเครื่องมือ
- (๔) การขายอาหารหรือเครื่องคั้นที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว

๑๔ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๓๐.

หมวด ๒ การประกอบธุรกิจทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

- (๑) การผลิตอาหารสัตว์
- (๒) การสกัดน้ำมันพืช
- (๓) การผลิตสิ่งถักทอ รวมทั้งการปั่นฝ้าย การย้อมสีและการพิมพ์ลวดลาย
- (๔) การผลิตภาชนะซึ่งทำด้วยแก้วรวมทั้งหลอดไฟฟ้า
- (๕) การผลิตถายขามจาน
- (๖) การผลิตกระดาษเขียนและกระดาษพิมพ์
- (๗) การทำเกลือหิน
- (๘) การทำเหมือง

หมวด ๓ การประกอบธุรกิจบริการ

- (๑) นอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข.

หมวด ๔ การประกอบธุรกิจอื่น ๆ

- (๑) การก่อสร้างอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก.

นับตั้งแต่ที่มีกฎประกอบวิชาชีพกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของ คนต่าง ภายแล้ว ได้เกิดปัญหาในการตีความบทบัญญัติของ กฎหมายฉบับนี้อยู่เนื่อง ๆ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้คำตอบแก่ผู้ซึ่งได้สอบถามโดยตรงและเจ้าหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้าได้มีการประชุมชี้แจงแก่นักธุรกิจเพื่อขยายและอธิบายความหมายของ บทบัญญัติแห่ง กฎหมายนี้พร้อมทั้งตอบข้อซักถามแก่ผู้สนใจ เพื่อให้การตีความกฎหมายนี้เป็นไปอย่างถูกต้องและได้แก่สิ่งที่ดี มีปัญหาที่เกี่ยวกับการแปลความหมายของประเภทแห่งธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีต่าง ๆ ว่า ธุรกิจชนิดใดจะเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมของ กฎหมายนี้หรือไม่ และหากว่าเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมแล้วอาจจัดอยู่ในประเภทใด ตัวอย่าง เช่น ความคลุมเครือในการตีความของธุรกิจแต่ละประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชีธุรกิจ ซึ่งในบางครั้งก็เป็นการไม่แน่นอนว่า ธุรกิจแต่ละชนิดจะเป็นธุรกิจที่อาจจัดเข้าประเภทธุรกิจที่ต้องควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจให้บริการตามบัญชี ก. และบัญชี ข. ได้กำหนดประเภทแห่งธุรกิจบริการ

ไว้ และตามบัญชี ก. ใบบัญชีควบคุมไว้ว่า "นอกจากที่ระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข." ทั้งนี้ ย่อมอาจแปลความในเบื้องต้นได้ว่าเป็นการครอบคลุมถึงธุรกิจบริการทุกประเภท แต่ในกรณี ที่ความของทางราชการหาได้เป็นไปดังกล่าวไม่ ธุรกิจบริการบางประเภทได้รับการยกเว้น จากการควบคุมของกฎหมายฉบับนี้ เช่น การประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สิน กิจการฝาก ทรัพย์สิน กิจการฝากสินค้า ถัดสินค้า การรับจำนำ การธนาคาร การประกันชีวิตและการ ประกันภัย โรงเรียน โรงภาพยนตร์ การกู้เงิน เป็นต้น การตีความนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของ กิจการบริการแต่ละชนิด การบริการที่ต้องใช้ความรู้และความสามารถเฉพาะบุคคลถือว่าเป็น การบริการที่ต้องควบคุมตามกฎหมายนี้ซึ่ง ตรงกันข้ามกับการบริการในประเภทที่ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของทรัพย์สินหรือธุรกิจ ตามคำชี้แจงกรมทะเบียนการค้า การประกอบธุรกิจ บริการตามบัญชี ก. หมวด ๓ (๑) นั้นหมายความถึงธุรกิจบริการดังต่อไปนี้

- (๑) บริการทางวิศวกรรม เช่น วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรม ไฟฟ้ากำลัง วิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร วิศวกรรมอุตสาหการ และวิศวกรรมเหมืองแร่ เป็นต้น
- (๒) บริการทางการแพทย์ (๓) บริการสัตวแพทย์ (๔) บริการแนะนำซื้อหรือขายสินค้า
- (๕) บริการหาข่าวสาร (๖) บริการศึกษาวิจัยและให้คำปรึกษาแนะนำการลงทุน
- (๗) บริการศึกษาวิจัยการตลาดและธุรกิจ (๘) บริการประเมินราคาทรัพย์สินและค่าเสียหาย
- (๙) บริการจัดตกแต่งสถานที่และอาคาร (๑๐) บริการศึกษาวิเคราะห์และประเมิน ฐานะของธุรกิจ (๑๑) บริการพิมพ์หรือถ่ายเอกสาร (๑๒) บริการแปลเอกสาร (๑๓) บริการจัดหางาน (๑๔) บริการจัดการธุรกิจ (๑๕) บริการรับค่านาค้ายเครื่องสำอาง
- (๑๖) บริการให้คำปรึกษาแนะนำค่านธุรกิจ (๑๗) บริการนักสืบหรือดูแลรักษาทรัพย์สิน
- (๑๘) บริการติดตามและทางหนี (๑๙) บริการจำกัดสิ่งปฏิกูล (๒๐) บริการรักษาความสะอาด

๒๐ คำชี้แจงกรมทะเบียนการค้าลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

(๒๑) บริการกำจัดปลวก แมลง และสัตว์พิษ (๒๒) บริการรับเลี้ยงเด็ก (๒๓) บริการรับจ้างตรวจสอบความเสียหายของสินค้าและทรัพย์สิน (๒๔) บริการบรรจุหีบห่อและสินค้า (๒๕) บริการออกสินค้าทางศุลกากร (๒๖) บริการขนถ่ายสินค้า (๒๗) บริการซักรีดจุงรถหรือเรือ (๒๘) บริการตรวจสอบคุณภาพสินค้า (๒๙) บริการจัดหาสถานที่และแนะนำการศึกษา (๓๐) บริการรับจ้างต่าง ๆ เช่น ๑. รับจ้างทำภาชนะ ๒. รับจ้างซ่อมนาฬิกา ปากกา และแว่นตา ๓. รับจ้างซ่อมรถยนต์และจักรยาน ๔. รับจ้างติดตั้งโต๊ะ ๕. รับจ้างทำดั่งไม้ ๖. รับจ้างปะยางรถ ๗. รับจ้างซ่อมและทำเครื่องทอง เครื่องเงิน นาก เพชร และพลอย ๑๐. รับจ้างซ่อมเครื่องไฟฟ้า ติดตั้งและเดินสายไฟฟ้า ๑๑. รับจ้างฟอกหนัง ๑๒. รับจ้างค้าประกัน ๑๓. รับจ้างทำภาชนะ ๑๔. รับจ้างล้างและอัดฉีดรถยนต์ (๓๑) บริการทางการค้าอื่น ๆ

๓.๓ ธุรกิจที่ปลอดการควบคุม

คงได้กล่าวมาแล้วว่าเฉพาะธุรกิจที่ระบุในบัญชีท้ายประกาศของคณะปฏิวัติเท่านั้นที่เป็นธุรกิจที่ต้องควบคุม คนต่างค้าอาจประกอบธุรกิจที่มีกำไรสุทธิในบัญชีท้ายประกาศคณะปฏิวัติได้ไม่ว่าจะประกอบต่อไปหรือประกอบขึ้นใหม่โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายธุรกิจทั้งสิ้น แต่เนื่องจากปัญหาการตีความประเภทแห่งธุรกิจตามบัญชีท้ายประกาศคณะปฏิวัติ จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนว่าธุรกิจประเภทใดจะปลอดจากการควบคุมเพื่อขจัดปัญหานี้กรมทะเบียนการค้าจึงได้ออกคำสั่ง^{๒๑} แจงให้ทราบถึงการประกอบธุรกิจ ในทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรมบางประเภท ซึ่งคนต่างค้าสามารถผลิตสินค้านั้น ๆ ได้ตามคำสั่งแจงของกรมทะเบียนการค้า ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖ นี้ ใ้กำไรสุทธิประเภทของอุตสาหกรรมและหัตถกรรมที่ปลอดจากการควบคุมตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ นี้ไว้

^{๒๑} คำชี้แจงกรมทะเบียนการค้าลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖ เรื่อง การประกอบธุรกิจ ในทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรมที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕.

๒๑. มาตราพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ จะโดยบัญญัติหลักเกณฑ์การ
 กำหนดการของฝ่ายบริหารและตุลาการในกระบวนการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนไว้พร้อม
 ทั้งมีบทบัญญัติคุ้มครองจำเลยผู้ถูกส่งข้ามแดนให้สิทธิได้รับการดำเนินกระบวนพิจารณา
 ทางศาลและมีห้องถูกควบคุมตัวในระยะเวลานานเกินสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำ
 ความผิดที่มีลักษณะในทาง การ เมืองหรือผู้ร้ายการ เมืองย่อมไม่อยู่ในข่ายของการถูกส่งข้าม
 แดนไม่ว่าตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ หรือตามสนธิ
 สัญญาที่ไทยมีกับประเทศทั้งสามนั้น ทั้งในกฎหมายและสนธิสัญญาก็มิได้บัญญัติขอบเขตแห่งความ
 หมายของความผิดทาง การ เมืองไว้ แม้ตามสนธิสัญญาจะระบุประเภทความผิดอันจะส่งผู้ร้าย
 ข้ามแดนแก่กันได้ จึงทำให้เกิดปัญหาว่าอะไรคือความผิดทาง การ เมือง ปัญหานี้เป็นปัญหาที่
 ไม่อาจหาข้อยุติได้ง่าย ในสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างไทยกับเบลเยียม ได้กำหนด
 กรณีสี่ที่ไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทาง การ เมืองไว้ในข้อ ๕ วรรค ๓ ว่า

๒๒. การกระทำผู้ร้ายแสร้งกายของประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ หรือ
 ผู้หนึ่งผู้ใดในตระกูลของผู้นั้น หากการกระทำผู้ร้ายนั้นเป็นการฆา
 ตน์ตายโดยเจตนา หรือฆาตกรรมตายด้วยความพยายามที่จะฆาตกรรม หรือ
 กบฏวางยาพิษ ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดทาง การ เมือง หรือเป็นการ
 กระทำอันเกี่ยวเนื่องกับความผิดเช่นนั้น.

๒๓. ในข้อ ๓. ของสัญญากับสหรัฐอเมริกาที่มีข้อความที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน
 แนวทางจะเป็นการจำกัดขอบเขตของการกระทำใดเป็นความผิดทาง การ เมืองหรือไม่ให้แคบ
 ลงบ้าง แต่ก็ไม่อาจชักเหตุชักข้อในการตีความไปได้เสียทีเดียว ดังนั้นในที่สุดการที่พิจารณา
 ว่าความผิดใดเป็นความผิดอันมีลักษณะในทาง การ เมืองหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล

๒๔ ข้อจำกัดในการที่จะไม่ส่งผู้กระทำความผิดในทาง การ เมืองตามสนธิสัญญา กู
 สนธิสัญญากับอังกฤษข้อ ๕, สนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกาข้อ ๓ และสนธิสัญญากับเบลเยียมข้อ ๕.

๒๕ กูสนธิสัญญากับอังกฤษข้อ ๒, สัญญากับสหรัฐอเมริกาข้อ ๑, และสัญญากับเบลเยียม
 ข้อ ๒.

๒๖ คณิง ภาไชย "คดีนายพลลาทิ้งระเบิดเวียงจันทร์กับปัญหาการส่งผู้ร้ายข้าม
 แดน" บทบัญญัติศุภ, (๒๕:๑:๒๕๕๔), หน้า ๕๓-๕๔ และพระยาอรุณการีย์นิพนธ์, "ผู้ร้ายการ
 เมือง" เรื่องเดียวกัน (๒๖:๓:๒๕๕๒), หน้า ๔๙๓-๔๙๔.

ถึง ๗ ประเภทไว้แต่เท่านั้น ท่อนท้ายของประกาศยังได้กล่าวต่อไปว่า

... การประกอบธุรกิจ ในทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรมที่ใกล้ชิดเข้ามา
ข้างบนนี้ เป็นเพียงตัวอย่างธุรกิจที่มีใครระบุไว้ในบัญชีท้ายประกาศของ
คณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ เท่านั้น การอุตสาหกรรมและหัตถกรรมอื่นก็เป็น
จำนวนมากมายิ่ง เปิดโอกาสให้คนต่างกาลลงทุนต่อไปได้โดยไม่อยู่
ในชายฝั่งกึ่งของกฎหมายนี้ ดังนั้น การสงวนอาชีพการประกอบธุรกิจ
บางอย่างไว้สำหรับคนไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ จึงไม่
เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมและ
การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

๓.๓.๔ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบัญชีธุรกิจที่ตองควบคุม

โดยที่ประเภทแห่งธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีความ
สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อสภาวะทางเศรษฐกิจ
เปลี่ยนไปความจำเป็นที่จะตองมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงประเภทแห่งธุรกิจที่มีบัญชีไว้ในท้าย
ประกาศของคณะปฏิวัตินี้ก็ย่อมเกิดขึ้น ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
บัญชี ค. อาจกระทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา^{๒๒} แต่ไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ที่มีบัญญัติให้มีการ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงบัญชี ก. หรือบัญชี ข. ได้ อย่างไรก็ตามธุรกิจประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี
ก. หรือ ข. อาจมีการอนุญาตให้คนต่างกาลประกอบได้โดยพระราชกฤษฎีกาอนุญาต พระ
ราชกฤษฎีกาอาจกำหนดเงื่อนไขประการใดไว้ก็ได้ตามที่เห็นสมควร การที่กฎหมายบัญญัติ
ไว้คั้งนี้หมายความว่าสำหรับธุรกิจประเภทที่ตองจำกัด^{๒๓} กฎหมายได้ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหาร
ในการที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งในทางเพิ่มหรือลดประเภทธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ค.
ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับธุรกิจตองห้าม คือ ธุรกิจประเภทที่ระบุไว้ในบัญชี ก. และ ข. กฎหมาย
ให้อำนาจฝ่ายบริหารในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางกรณีเท่านั้น โดยจำกัดอำนาจของฝ่าย

^{๒๒} ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ ข้อ ๔ วรรคสอง.

^{๒๓} บัญชีท้ายประกาศของคณะปฏิวัติ บัญชี ค.

บริการไว้ว่าจะเพิ่มประเภทธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. มิได้ การที่กฎหมาย
จำกัดอำนาจของฝ่ายบริหารไว้เป็นเช่นนี้ก็เป็นการป้องกันมิให้การรุกรอนสิทธิของคนต่างด้าว
กระทำได้ง่ายเกินไป แต่สำหรับการยกเว้นเป็นกรณีพิเศษฝ่ายบริหารอาจออกพระราชกฤษฎ
ฎีกาอนุญาตได้ ดังที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับการส่งเสริม
การลงทุนประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้น^{๒๔}

๓.๔ ฐานะการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวตามกฎหมาย

เมื่อกฎหมายธุรกิจมีผลบังคับ นับแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เป็นต้นมา ฐานะ
คนต่างด้าวทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลรวมทั้งผู้ซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุน นอกจาก
คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไทยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็นการ
เฉพาะกาล และโดยความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับ
ธุรกิจที่ต้องควบคุมย่อมจะถูกกระทบกระเทือนโดยผลแห่งการประกาศใช้กฎหมายนี้ ธุรกิจของ
คนต่างด้าวทั้งกล่าวไม่ว่าจะดำเนินมาก่อนหรือหลังวันมีผลบังคับของกฎหมายต้องอยู่ภายใต้
การควบคุมของกฎหมายนี้ คนต่างด้าวซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจหรือผู้รับผิดชอบย่อมจะต้องปฏิบัติตาม
การให้เป็นที่ไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อเป็นการสงวนสิทธิ
ของตนไว้

นับตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เป็นต้นไป คนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจที่
กำหนดไว้ในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. ภายหลังประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ขึ้นมาใหม่ไม่ได้โดยเด็ดขาด
และจะประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. ได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดี สำหรับคน
ต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชี ก. หรือ ข. อยู่แล้วในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ จะ
ประกอบธุรกิจนั้น ๆ ต่อไปได้เมื่อได้รับหนังสือรับรองจากอธิบดีแล้วและจะต้องอยู่ภายใต้
เงื่อนไขบางประการ ทั้งยังต้องยื่นคำขอหนังสือรับรองภายในเวลาที่กำหนดอีกด้วย

^{๒๔} ราชกิจจานุเบกษา (๑๒ : ๑๕๕ (ฉบับพิเศษ) : ๗ ข. ก. ๒๕๑๖).

๓.๕ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ

หลักปฏิบัติเกี่ยวกับขออนุญาตการประกอบธุรกิจของคนต่างค่าา กฎหมายธุรกิจได้วางหลักทั่วไปว่า คนต่างค่าาที่ประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายกฎหมายฉบับนี้ไม่ว่าประกอบอยู่แล้วหรือประกอบขึ้นใหม่ ต้องมีหนังสือรับรองหรือใบอนุญาตแล้วแต่กรณี หลักเกณฑ์วิธีการขอใบอนุญาต แบบและวิธีการ ตลอดจนการอนุญาตย่อมเป็นไปตามประกาศของอธิบดี คุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องและเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการยื่นคำร้อง รวมทั้งเงื่อนไขที่พึงกำหนดเมื่อได้รับอนุญาตแล้วย่อมเป็นไปตามประเภทแห่งธุรกิจว่าธุรกิจนั้นอยู่ในบัญชีใด และเป็นธุรกิจที่ใดกระทำก่อนหรือหลังการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ ในเบื้องต้นพึงพิจารณาสถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นอันดับแรก

สถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต คำขอหนังสือรับรองและคำขออื่น ๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างค่าา อธิบดีกรมทะเบียนการค้าได้กำหนดไว้ดังนี้^{๒๕}

สำหรับกรณีที่มีผู้ขอมีสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร นครบุรีและสมุทรปราการ ให้ยื่นคำขอพนักงานเจ้าหน้าที่งานควบคุมธุรกิจคนต่างค่าา ณ กองทุนส่วนและบริษัท กรมทะเบียนการค้า ในกรณีที่มีผู้ขอมีสำนักงานในเขตจังหวัดอื่นหากมีสำนักงานในเขตจังหวัดที่อยู่ในเขตอำนาจของเศรษฐกิจการจังหวัดใด ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนั้น ๆ หรือจะยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่งานควบคุมธุรกิจของคนต่างค่าา ณ กองทุนส่วนและบริษัท กรมทะเบียนการค้า ก็ได้

๓.๕.๑ คนต่างค่าาที่ประกอบธุรกิจต้องควบคุมอยู่แล้วในวันที่กฎหมายมีขึ้นบังคับ

หลักเกณฑ์ในกรณีนี้มีบัญญัติไว้ในข้อ ๓๐ ซึ่งมีความว่า

... คนต่างค่าาซึ่งประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้อยู่แล้วในวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ชั่ง คับ

^{๒๕} ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องการยื่นคำขอรับใบอนุญาต คำขอหนังสือรับรองและคำขออื่นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑.

จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไปได้ก็ต่อเมื่อได้รับหนังสือรับรองจากอธิบดีซึ่ง
คงอนุญาตภายในเงื่อนไขข้างต่อไปนี้

(๑) ธุรกิจตามบัญชี ก. ทายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ จะประกอบ
ธุรกิจนั้นต่อไปได้อีกสองปีนับแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้
ในบังคับ

(๒) ธุรกิจตามบัญชี ข. และ ค. ทายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้
จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไปได้โดยไม่มีกำหนดเวลา แต่ห้ามมิให้ผู้รับ
หนังสือรับรองเพิ่มปริมาณการผลิตหรือการจำหน่ายของธุรกิจนั้นใน
รอบปีบัญชีต่อไป เกินการขยายผลสามสิบของปริมาณการผลิตหรือ
การจำหน่ายของธุรกิจนั้นตามที่ปรากฏหลักฐานทางบัญชีในรอบปีบัญชี
พ. ศ. ๒๕๑๕ หรือตั้งสาขาของธุรกิจนั้นเพิ่มขึ้นจากที่ปรากฏหลักฐานใน
วันประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ในบังคับ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากอธิบดี

คนต่างด้าวซึ่งกล่าวในวรรคหนึ่งจะขอหนังสือรับรองได้ จะต้องได้
ประกอบธุรกิจนั้นมาโดยมีรายได้ติดต่อกันตามสถิติบัญชีของธุรกิจนั้นเป็น
ระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเป็นระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปี แต่อธิบดี
เห็นว่าโดยประกอบธุรกิจนั้นมาเป็นหลักฐานเพียงพอแล้ว การขอหนังสือ
รับรองผู้ประกอบการจะต้องยื่นคำขอตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ในบังคับ ถ้าผู้ประกอบการ
ธุรกิจมิได้ยื่นคำขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นไม่ประ
สงค์จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไป

ธุรกิจประเภทนี้ได้แก่ธุรกิจตามบัญชี ก. ข. และ ค. ซึ่งคนต่างด้าวประกอบอยู่ก่อน
หรือในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ คนต่างด้าวในกรณีนี้จะได้รับอนุญาต
ให้ประกอบกิจการนั้นต่อไปได้ก็ต่อเมื่ออธิบดีได้ออกหนังสือรับรองให้แล้ว ในการขอหนังสือ
รับรองจะต้องยื่นคำขอภายในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ มิฉะนั้นก็ถือว่าคนต่างด้าวนั้น
ไม่ประสงค์จะประกอบธุรกิจต่อไป ซึ่งย่อมเป็นผลให้คนต่างด้าวนั้นไม่อาจจะประกอบธุรกิจ
ในธุรกิจที่ต่อห้ามต่อไปได้ และดูเหมือนว่าไม่มีวิธีทางที่จะแก้ไขเยียวยาใดเลย สำหรับ

๒๖ นอกจากเปลี่ยนแปลงสภาพจากธุรกิจของคนต่างด้าวเป็นของคนไทย

ในกรณีที่เป็นธุรกิจที่ต้องกำกับดูแลยื่นคำขอกภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมีผลเพียงทำ
ให้คนต่างคำวที่ประกอบธุรกิจอยู่ก่อนนั้นถูกต้องเสมือนหนึ่งผู้เริ่มประกอบกิจการใหม่เท่านั้น
แบบคำขอหลักฐานและเอกสารประกอบคำขอยอมแตกต่างกันไปสุดแท้แต่คำขอ
เป็นบุคคลธรรมดา บริษัท หรือหุ้นส่วนนิติบุคคล

ก. กรณีผู้ขอเป็นบุคคลธรรมดา

การขอหนังสือรับรองประกอบธุรกิจที่ต้องควบคุมทุกประเภท ยื่นคำขอตามแบบ

ต. ๘ พร้อมคำขอหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือหลักฐานใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ
หลักฐานแสดงว่าได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๒) แผนที่ส่งเช่าแสดงที่ตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจและสาขา

(๓) หลักฐานแสดงว่าได้ประกอบธุรกิจที่ขอหนังสือรับรอง โดยมีรายได้ติดต่อกัน
ตามปกติวิสัยของธุรกิจนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือมีการประกอบธุรกิจนั้นเป็นหลักฐาน
แล้ว หรือสำเนาใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ออกตามกฎหมายอื่น เช่น สำเนาใบเสร็จรับเงิน
ภาษีการค้า สำเนาใบเสร็จรับเงินภาษีเงินได้

ข. กรณีผู้ขอเป็นบริษัทจำกัด

การขอหนังสือรับรองประกอบธุรกิจที่ต้องควบคุมทุกประเภท ยื่นคำขอตามแบบ

ต. ๘ พร้อมคำขอหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท และหนังสือสำคัญแสดง การจ
ทะเบียนในต่างประเทศ พร้อมคำแปล เป็นภาษาไทย

(๒) ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนในต่างประเทศมอบอำนาจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด
เป็นผู้รับผิดชอบการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาตในราชอาณาจักร ให้ส่งหนังสือมอบอำนาจ
พร้อมคำแปล เป็นภาษาไทย

(๓) หลักฐานแสดงว่าได้ประกอบธุรกิจที่ขอหนังสือรับรอง โดยมีรายได้ติดต่อกัน
ตามปกติวิสัยของธุรกิจนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือมีการประกอบธุรกิจนั้นเป็นหลักฐาน
แล้ว เช่น สำเนาใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ออกตามกฎหมายอื่น สำเนาใบเสร็จรับเงินภาษี
การค้า สำเนาใบเสร็จรับเงินภาษีเงินได้

(๔) แผนที่ส่ง เชปแสดงที่ตั้ง สถานที่ประกอบธุรกิจ

ก. กรณีที่ผู้ขอ เป็นหุ้นส่วนนิติบุคคล

การขอหนังสือรับรองประกอบธุรกิจที่ตรง ความคุมทุกประเภท ขึ้นคำขอตามแบบ

๓.๖ พร้อมค่ายหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือสำคัญแสดง การจดทะเบียนในต่างประเทศ พร้อมค่ายคำแปล เป็นภาษาไทย

(๒) ในกรณีที่ทางหุ้นส่วนนิติบุคคลในต่างประเทศมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาตในราชอาณาจักร ให้ส่งหนังสือมอบอำนาจ พร้อมค่ายคำแปล เป็นภาษาไทย

(๓) หลักฐานแสดงว่าประกอบธุรกิจที่ขอหนังสือรับรองโดยมีรายได้ติดต่อกัน ตามปกติวิสัยของธุรกิจนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือมีการประกอบธุรกิจนั้นเป็นหลักฐานแล้ว เช่น สำเนาใบเสร็จรับเงินภาษีการค้า สำเนาใบเสร็จรับเงินภาษีเงินได้ สำเนาใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ออกตามกฎหมายอื่น

(๔) แผนที่ส่ง เชปแสดงที่ตั้ง สถานที่ประกอบธุรกิจ

พึงสัง เกตุว่าตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อ ๗ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอที่ประสงค์จะประกอบกิจการที่ต้อง กำกั้นใน หมายความว่า เป็นที่ไม่แน่นอนว่าเงื่อนไขดังกล่าวจะ ครอบคลุมผู้ยื่นคำขอทุกข้อ ๓๐ เพื่อขอ ให้ออกหนังสือรับรองในการประกอบธุรกิจต่อไปหรือไม่ แม้ว่าการตีความตามข้อ ๓ ซึ่ง ใ้ให้นิยามของคำว่าใบอนุญาต หมายรวมถึงหนังสือรับรองค่าย แต่ก็ไม่เป็นบทบัญญัติที่สร้างความเกี่ยวพันระหว่างข้อ ๓๐ และข้อ ๗ ตามบทบัญญัติในข้อ ๓๐ นั้น ใ้บัญญัติถึง เงื่อนไขต่าง ๆ หลายกรณีที่เกี่ยวข้องกับการออกหนังสือรับรอง นอกจากนี้ ตอนที่ท้ายของข้อ ๑๐ ใ้บัญญัติเป็นความตอนหนึ่งว่า "ผู้ใดได้รับหนังสือรับรองเพื่อประกอบธุรกิจ หากต่อมาหากคุณสมบัติตามข้อ ๗(๒) ถึง (๔) ... อธิบก็อาจสั่งให้พักการประกอบธุรกิจที่ออกหนังสือรับรองไว้หรือจะถอนหนังสือรับรองเสียก็ได้" ความนี้ในบทบัญญัตินี้ย่อมเป็นนัยว่า คุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้อง เพื่อ ให้ออกหนังสือรับรองนั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาในขณะที่ยื่น

คำขอ กิ่งนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าในการยื่นคำขอเพื่อให้ออกหนังสือรับรองแกธุรกิจที่ไปประกอบมาเดิวนั้น คุณสมบัติของผู้ขอตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๗ นั้นไม่เป็นสาระสำคัญแต่หากว่าต่อมาเมื่อแท้จริงว่าผู้ถือใบรับรองขาดคุณสมบัติก็อาจเป็นเหตุเพิกถอนได้ เงื่อนไขสำคัญในการพิจารณารับคำขอตามข้อนี้ใดแก่คุณสมบัติของธุรกิจนั้น ๆ เอง กล่าวคือ ธุรกิจนั้นจะต้องมีรายได้ติดต่อกันตามปกติสัปดาห์เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหรือถ้าไม่ถึงหนึ่งปีก็ต้องเป็นที่พอใจซึ่งถือว่ามีความหลักฐานเพียงพอแล้ว นอกเหนือไปจากเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการยื่นคำขอแล้ว ยังต้องมีข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจที่บัญญัติไว้ที่กฏหมาย^{๒๘}

ธุรกิจตามบัญชี ก. ที่ไปประกอบอยู่ซึ่ง เป็นธุรกิจที่ต้องห้ามย่อมอาจจะประกอบต่อไปได้เป็นเวลา ๒ ปี นับแต่วันที่กฏหมายนี้มีผลบังคับ ดังนั้นจึงเป็นผลว่าธุรกิจประเภทนี้จะประกอบกิจการได้จนถึงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ เท่านั้น ต่อจากนั้นก็ต้องเลิกกิจการหรือให้คนไทยร่วมกิจการค้า การให้คนไทยถือหุ้นหรือหุ้นส่วนเกินกึ่งหนึ่งของทุนจดทะเบียน หรือของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด นอกจากนี้ก็ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ที่บังคับกับแกธุรกิจตามบัญชี ก. ซึ่งไปประกอบอยู่ก่อนที่กฏหมายนี้มีผลบังคับดังกล่าว

ธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. และ ค. ย่อมอาจประกอบกิจการต่อไปได้โดยไม่มีกำหนด แต่ผู้ใดรับหนังสือรับรองยอมไม่อาจเพิ่มปริมาณการผลิตหรือการขายโดยมิได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ข้อจำกัดนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีความคลุมเครือ ทั้งนี้ เพราะเป็นการไม่แน่นอนว่าข้อจำกัดในอัตราร้อยละสามสิบนั้น อยู่บนรากฐานของฐานปี ๒๕๑๕ หรือปีใด และยังไม่แน่นอนว่าวิธีการคำนวณนั้นจะเป็นการคำนวณในทางเรขาคณิตหรือเลขคณิต ทั้งยังไม่แน่ว่าจะคำนวณโดยถือเอาผลิตผลหรือการขายเป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตามการตีความของทางราชการถือว่า การคำนวณทางเลขคณิต ซึ่งอาจถือเอาการขายหรือผลิตผลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเกณฑ์ก็ได้ ตัวอย่างเช่น หากว่าในปี ๒๕๑๕ ขายได้ร้อยหน่วย ข้อจำกัดในปี ๒๕๑๖ ก็เป็น ๑๓๐ หน่วย และ ๒๕๑๗ เป็น ๑๖๐ หน่วย เป็นการจำกัดการเพิ่ม ๓๐ หน่วยต่อปี

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน ข้อ ๓๐.

ตายตัว หนึ่ง ผู้ประกอบการค้ามีสิทธิจะเลือกถือคำนวณโดยอาศัยการขายหรือผลิตผลก็ได้ แต่เมื่อใดเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะต้องถือเอาวิธีการนั้นตลอดไปหาเปลี่ยนใหม่ การตีความดังกล่าวได้ถูกวิจารณ์ว่าไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติ และพึงยังเป็นการไม่เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศของการลงทุนอีกด้วย จึงมีผู้วิจารณ์ว่า

... ในเบื้องต้นหากมองอย่างผิวเผินก็จะเห็นว่าข้อจำกัดปริมาณการเพิ่มอัตราอัตรารอยละสามสิบนั้น ดูสมเหตุผล แต่โดยที่ข้อจำกัดนี้ขึ้นอยู่กับราคาของการขายหรือการผลิตในปี ๒๕๑๕ และคำนวณโดยวิธีทางคณิตศาสตร์ ย่อมหมายความว่าข้อจำกัดจะเป็นรอยละ ๑๒ ใน ๕ ปี และจะกลายเป็นรอยละ ๓ ใน ๑๐ ปี และก็จะกลายเป็นรอยละ ๓ ในที่สุดในปีที่ ๓๐ แมว่าการกระทบบี้นพหุคูณจะโคจรแสดงว่าข้อจำกัดในการเพิ่มปริมาณดังกล่าวอาจยกเว้นแก่ธุรกิจประเภทซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อประเทศใดและในบางกรณีอาจจะมีการพิจารณาให้เป็นพิเศษโดยไม่ยกถือเอาปีบัญชี ๒๕๑๕ เป็นเกณฑ์ตายตัวก็ได้ เช่นสถานะทางตลาดที่ตกต่ำ กิจกรรมที่เพิ่งเริ่มต้น เป็นต้น แต่การที่จะยกถือเอาดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ย่อมไม่เป็นการสร้างสรรค์บรรยากาศการลงทุนสำหรับธุรกิจที่ประกอบอยู่และที่จะเริ่มต้นขึ้นใหม่

๓.๔.๒ คนต่างถิ่นขอประกอบธุรกิจภายหลังกฎหมายฉบับนี้

ในปัจจุบันคนต่างถิ่นอาจประกอบธุรกิจประเภทซึ่งมิได้ระบุไว้ในบัญชีใด ๆ ในกฎหมายธุรกิจได้โดยไม่ต้องขออนุญาตได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นธุรกิจที่ปลอดจากการควบคุม สำหรับธุรกิจประเภทที่ต้องควบคุม คนต่างถิ่นจะขออนุญาตให้เริ่มประกอบกิจการใหม่ในประเภทแห่งธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. ธุรกิจที่ต้องห้ามมิได้ ก็จะได้เห็นได้จากข้อห้ามโดยแจ้งชัดที่บัญญัติไว้ในกฎหมายธุรกิจว่า "ห้ามมิให้คนต่างถิ่นประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ เว้นแต่จะได้มีพระราชกฤษฎีกาอนุญาต"^{๓๐}

^{๒๘} "The Aliens' Business Decree.. Necessary, but Amgiguous," op.cit., p.188. สำหรับวิธีกรขอเพิ่มปริมาณการผลิตหรือจำหน่าย ถูกำชี้แจงกรมทะเบียนการค้า เรื่องการขอเพิ่มปริมาณการผลิตหรือการจำหน่ายตามความในข้อ ๓๐(๒) แห่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ ในรวมกฎหมายของกรมทะเบียนการค้า, เรื่อง เก็บ ๒๐๓-๒๐๔.

^{๓๐} ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑, ข้อ ๔.

ในปัจจุบันพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างค่าประกอบธุรกิจที่ต้องห้ามก็มีแต่เพียง "พระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างค่าซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ข. พ.ศ. ๒๕๑๖"^{๓๑} เท่านั้น คนต่างค่าโดยทั่วไปซึ่งมิใช่ผู้ได้รับบัตรส่งเสริมจึงเริ่มประกอบธุรกิจใหม่ในธุรกิจที่ปลอดจากการควบคุมโดยไม่ต้องขออนุญาต หรือธุรกิจที่ต้องกำกับโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี กังที่ขอ ๕ บัญชีไว้ว่า

๖. คนต่างค่าซึ่งประสงค์จะประกอบธุรกิจประเภทใดที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. ทายประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากอธิบดี และในกรณีให้เห็นสมควรให้ออกใบอนุญาต อธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่บัญญัติไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามความในข้อ ๔ ก็ได้ การขอและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่อธิบดีกำหนด.

คนต่างค่าที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจประเภทนี้ย่อมต้องยื่นคำขอและต่อเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงเริ่มประกอบกิจการได้ ในเบื้องต้นคนต่างค่าซึ่งยื่นคำขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้^{๓๒}

- ... (๑) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (๒) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือไปกระษัตริย์ขออนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเช่าเมือง
- (๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ บุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยต้องโทษปรับตามคำพิพากษาหรือถูกเปรียบเทียบให้ปฏิบัติในความผิดตามประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับนี้ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
- (๕) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิดฐานยกยอกลู่โลง ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยคนเช่าเมือง เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

^{๓๑} ราชกิจจานุเบกษา (๕๐ : ๑๕๕ : ๗ ข. ค. ๑๖) (ฉบับพิเศษ).

^{๓๒} ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ ข้อ ๗.

(๖) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการฐานสินค้าขาออก และกฎหมายว่าด้วยมาตรการฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(๗) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๘) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการฐานสินค้าขาออกหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

ในกรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต ถ้ากรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นเป็นคนต่างด้าว ต้องมีคุณสมบัติตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘)

แบบคำขอหลักฐานและเอกสารประกอบคำขอย่อมแตกต่างกันไปตามแต่กรณีสุดแท้แต่ว่าผู้ขอเป็นบุคคลธรรมดา บริษัท หรือหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ก) กรณีที่ผู้ขอเป็นบุคคลธรรมดา

การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ต้องกำกับให้ยื่นคำขอตามแบบ ต.๑ พร้อมด้วยหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาทะเบียนบ้านหรือหลักฐานใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือหลักฐานแสดงว่าใคร่ใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายยกเว้นเข้าเมือง

(๒) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งสถานที่ที่จะประกอบธุรกิจ

(๓) รายละเอียดโครงการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาต

(ข) กรณีผู้ขอเป็นบริษัทจำกัด

การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ต้องกำกับให้ยื่นคำขอตามแบบ ต.๒ พร้อมด้วยหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทและหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนในต่างประเทศพร้อมด้วยคำแปลเป็นภาษาไทย

(๒) ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนในต่างประเทศมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาตในราชอาณาจักร ให้ส่งหนังสือมอบอำนาจพร้อมด้วยคำแปลเป็นภาษาไทย

(๓) แผนที่ส่ง เชปแสดงที่ตั้ง สถานที่ที่จะใช้ประกอบธุรกิจ

(๔) รายละเอียดโครงการ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาต

(ค) กรณีผู้ขอเป็นหุ้นส่วนนิติบุคคล

การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่ต้อง กำกัคให้ยื่นคำขอตามแบบ ๓.๓ พร้อมค้ายหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนในต่างประเทศ พร้อมค้ายคำแปลเป็นภาษาไทย

(๒) ในกรณีที่ทางหุ้นส่วนนิติบุคคลในต่างประเทศมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาตในราชอาณาจักร ให้ส่งหนังสือมอบอำนาจพร้อมค้ายคำแปลเป็นภาษาไทย

(๓) แผนที่ส่ง เชปแสดงที่ตั้ง สถานที่ที่จะใช้ประกอบธุรกิจ

(๔) รายละเอียดโครงการ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาต

ในการออกใบอนุญาต อธิบดีมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่กฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีออกกฎกระทรวง กำหนดเงื่อนไขที่จะใช้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

... (๑) อัตราส่วนเงินทุนกับเงินกู้ที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจที่ใ้รับอนุญาต

(๒) เงินที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ประกอบธุรกิจที่ใ้รับอนุญาต

(๓) อัตราส่วนเงินทุนของคนไทยกับคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจที่ใ้รับอนุญาต

(๔) อัตราส่วนของจำนวนกรรมการคนไทยกับคนต่างด้าวหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจที่ใ้รับอนุญาตซึ่งจะต้องมีภูมิดำเนาอยู่ในราชอาณาจักร

กฎกระทรวงซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ออกตามความดัง กล่าวได้แก่ "กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ซึ่งได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่จะกำหนดไว้ในใบอนุญาต

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๔.

^{๓๔} ราชกิจจานุเบกษา (๕๐ : ๕๕ : ๒๔ พ.ศ. ๒๕๑๖).

เงื่อนไขที่จะกำหนดไว้ใน บอญญาติ ผู้รับบอญญาตต้องปฏิบัติดังนี้
(๑) เงินลงทุนสินที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจที่ไ้รับบอญญาต ต้องไม่เกินเจ็ดเท่าของเงินทุนส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือเจ้าของกิจการ แลวแต่กรณี

(๒) เงินที่จะตองนำเขามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจที่ไ้รับบอญญาต ตอง ไม่นอยกวาเงินที่ผู้รับบอญญาตจะนำมาลงทุนในราชอาณาจักร ภายในเวลาที่กำหนดไว้ตามโครงการประกอบธุรกิจที่ขอรับบอญญาต-แต่ทั้งนี้ตองนำเขามา ไม่นอยกวาหนึ่งล้านบาทภายในสองปีนับแต่วันที่ไ้รับบอญญาต

(๓) เมื่อครบกำหนดเวลาที่ระบุไว้ใน (ก) (ข) หรือ (ค) เงินทุนของผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือเจ้าของกิจการ แลวแต่กรณีที่ใช้ในการประกอบธุรกิจที่ไ้รับบอญญาต ส่วนที่เป็นของคนไทยตอง ไม่นอยกวาส่วนที่เป็นของคนต่างกา

(ก) สิบบินัยแค้นที่ไ้รับบอญญาต สำหรับธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในบัญชี ค. หมวด ๑(๑) (๒) (๓) และ (๔) หมวด ๓ (๑) และ หมวด ๔(๑)

(ข) สิบบินัยแค้นที่ไ้รับบอญญาต สำหรับธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ค. หมวด ๒(๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖)

(ค) ยี่สิบบินัยแค้นที่ไ้รับบอญญาต สำหรับธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในบัญชี ค. -หมวด ๒ (๗) และ (๘)

(๔) จำนวนกรรมการคนไทยและคนต่างกา ตองเป็นไปตามอัตราส่วนเงินทุนของคนไทยและคนต่างกา

(๕) ผู้รับผิดชอบในการค้ำเงินธุรกิจที่ไ้รับบอญญาตตองมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ไม่นอยกวาหนึ่งคน

นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไข "ห้ามมิให้คนต่างกาซึ่งเป็นผู้รับบอญญาตเข้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในทางหุ้นส่วนหรือบริษัทอื่นเกินหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นของบริษัท หรือเกินหนึ่งในสามของทุนของทางหุ้นส่วนนั้น หรือชื่อกิจการนั้น ๆ ทั้งนี้ เว้นแต่จะไ้รับบอญญาตจากอธิบดี ในการอนุญาตนั้นอธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้"^{๓๕}

^{๓๕} ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑ ข้อ ๕.

๓.๕.๓ คนต่างค่าที่ไ้รับการส่งเสริมการลงทุน

กึ่งที่ไ้กล่าวมาเดว่ว่ากฎหมายธุรกิจนี้ไ้ ๕ บังคับแก่บุคคลต่างค่าผู้ซึ่งไ้รับการส่งเสริมการลงทุนทั้งธุรกิจที่ไ้ประกอบขึ้นเดว่ และที่ไ้จะประกอบขึ้นใหม่ด้วย แต่เมื่อพิจารณากฎหมายธุรกิจนี้ทั้งฉบับมีบทบัญญัติเพียง ๕ ข้อ เดียวที่ไ้กล่าวถึงกรณีคนต่างค่าผู้ไ้รับการส่งเสริมการลงทุน ในข้อ ๖ ไ้บัญญัติไว้ว่า

...ในกรณีที่คนต่างค่าไ้รับการส่งเสริมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนไ้ ประกอบธุรกิจประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. ๑ ผู้ไ้รับการส่งเสริมนั้นแจจ ออชิต์กายิ นสามสิวันนับแตวันที่ไ้รับบัตรส่งเสริม เมื่อไ้รับการแจจและออชิต์กายิไ้ ออกหนังสือรับรองไ้ เป็นหลักฐานเดว่ไ้ อนุญาตประกอบกิจการนั้นไ้.

เมื่อพิจารณาตามความในข้อนี้เดว่ไม่เป็นการแจจ ๕ คำว่าบทบัญญัตินี้ ๕ กับธุรกิจที่ไ้ตั้งขึ้นเดว่ก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับหรือ ๕ กับธุรกิจที่ไ้จะก่อตั้งขึ้นใหม่หรือ ๕ กับธุรกิจทั้งสองประเภทด้วยกัน การที่ไ้จะไ้มาซึ่งคำตอบในปัญหานี้ก็จำเป็นต้องพิจารณาถึงโครงสร้างของกฎหมายธุรกิจพอเป็นสังเขป ตามข้อ ๖ ถึง ข้อ ๘ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจที่ไ้จะก่อตั้งขึ้นใหม่และข้อ ๖ นั้นไ้อยู่ระหว่างกลางของบทบัญญัติเหล่านี้ กึ่งนั้นจึงเป็นไปไ้ได้ว่า ข้อ ๖ นี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับธุรกิจที่ไ้จะประกอบขึ้นใหม่ สำหรับไ้ในที่เกี่ยวกับธุรกิจที่ประกอบขึ้นเดว่มีบัญญัติไว้ในข้อ ๓๐ ซึ่ง ๕ บังคับเกี่ยวกับกรณีทั่ว ๆ ไปไ้แก่คนต่างค่าที่ประกอบธุรกิจทุกประเภทที่ไ้ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายกฎหมายฉบับนี้ ในวันที่กฎหมายนี้มีผล ๕ บังคับ กึ่งนั้นแม้ว่าข้อ ๓๐ จะมีไ้ระบุโดยเฉพาะแจจ ๕ ให้ ๕ บังคับแก่ผู้ไ้รับการส่งเสริมการลงทุนก็ยอมดีไ้ว่า ๕ บังคับแก่คนต่างค่าที่ประกอบธุรกิจที่ไ้ต้องควบคุมในทุกรณีกึ่งนั้น จึงอาจกล่าวไ้ได้ว่าข้อ ๓๐ นี้ไ้รวมหมายถึงคนต่างค่าที่ไ้รับการส่งเสริมการลงทุนด้วยโดยปริยาย ในกรณีที่ธุรกิจที่ไ้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ก็ยอมเป็นไปตามข้อ ๖ ซึ่งจะไ้รับการปฏิบัติแตกต่างจากผู้ซึ่งมีไ้รับการส่งเสริม เป็นต้นว่า ใน

^{๓๖} คำชี้แจง กรมทะเบียนการค้า เรื่อง การประกอบธุรกิจของคนต่างค่า ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๖ รวมกฎหมายของกรมทะเบียนการค้า, เรื่องเดิม, หน้า ๑๘๘.

กรณีที่อยู่ประกอบการขึ้นใหม่เป็นผู้ได้รับรางวัลส่งเสริมย่อมจะได้รับการยกเว้นจากข้อกำหนดในเรื่องคุณสมบัติของผู้ขอตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๘ และในการออกหนังสือรับรองจะกำหนดเงื่อนไขอีก ๆ ที่ระบุไว้ในข้อ ๘ มิได้ ในการขอหนังสือรับรองตามข้อนี้ให้ยื่นคำขอตามแบบคำขอ ต.๘ พร้อมทั้งหลักฐานและเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรส่งเสริมการลงทุน

(๒) หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทและหนังสือสำคัญแสดง การจดทะเบียนในต่างประเทศพร้อมคำแปล เป็นภาษาไทย

(๓) ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนในต่างประเทศขออำนาจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบการประกอบธุรกิจที่ขอรับหนังสือรับรองในราชอาณาจักร ให้ส่งหนังสือมอบอำนาจพร้อมคำแปล เป็นภาษาไทย

๓.๖ ความผิดและบทกำหนดโทษ

เพื่อที่จะให้ผลบังคับของกฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายธุรกิจฉบับนี้จึงได้กำหนดโทษอันพึงจะลงแก่ผู้ฝ่าฝืนในอัตราที่ค่อนข้างสูง บทกำหนดโทษนี้มีในข้อ ๑๐ และข้อ ๒๓ ถึง ๒๘ บทกำหนดโทษส่วนใหญ่ได้วางแก่คนต่างด้าวซึ่งถือใบอนุญาตประกอบธุรกิจแต่ก็มีในบางกรณีที่กำหนดแก่คนสัญชาติไทยซึ่งในความร่วมมือแก่คนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ทั้งยังมีโทษเล็กน้อยที่ลงแก่บุคคลซึ่งมิได้กระทำตามหน้าที่ที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ โทษที่กฎหมายนี้กำหนดไว้อาจแบ่งได้เป็นสามประเภท คือ การพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต ความผิดอันยอมความได้และความผิดร้ายแรง

๓.๖.๑ การพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต

ใบอนุญาตประกอบธุรกิจรวมทั้งหนังสือรับรองซึ่งออกให้แก่คนต่างด้าวที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนย่อมอาจเพิกถอนหรือพักได้โดยอัติโนมัติทั้งในกรณีที่ธุรกิจที่ประกอบอยู่แล้วในวันที่กฎหมายมีผลบังคับและธุรกิจที่ประกอบขึ้นใหม่

สำหรับธุรกิจที่ประกอบอยู่แล้วในวันที่กฎหมายมีผลบังคับและกรณีรับรอง เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะถูกสั่งพักหรือเพิกถอนได้นี้มีบัญญัติไว้ในข้อ ๘ วรรค

พยานความ

... ผู้ใดได้รับหนังสือรับรองเพื่อประกอบธุรกิจ หากต่อมาหากคุณสมบัติตามขอ ๗(๒) ถึง (๘) หรือกระทำการฝ่าฝืนขอ ๘ หรือขอ ๒๘ อธิบดีอาจสั่งให้พักการประกอบธุรกิจที่ออกหนังสือรับรองให้ หรือจะถอนหนังสือรับรองเสียก็ได้ ในกรณีถอนหนังสือรับรองผู้นั้นหมดสิทธิที่จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไป.

สำหรับเหตุที่จะใช้การพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตของธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ นั้นมีมากกว่าเหตุที่ ชกกับธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นแล้ว

ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจใหม่ ใบอนุญาตอาจถูกพักหรือเพิกถอนโดยเหตุหนึ่งเหตุใด เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใด

- ๑. ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามข้อ ๕
- ๒. ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗
- ๓. ฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๘
- ๔. ฝ่าฝืนและกระทำความผิดตามข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙

ในกรณีเช่นนี้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่มีคำสั่งหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

กฎหมายมิได้กำหนดเวลาสำหรับกรณีสั่งพักการประกอบธุรกิจที่ออกหนังสือรับรองซึ่งใช้กับธุรกิจซึ่งได้ประกอบมาแล้ว กฎหมายเพียงบัญญัติไว้ว่า "อธิบดีอาจสั่งให้พักการประกอบธุรกิจที่ออกหนังสือรับรองให้ หรือจะถอนหนังสือรับรองเสียก็ได้ ในกรณีถอนหนังสือรับรองผู้นั้นหมดสิทธิที่จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไป" ดังนั้น จึงดูเหมือนว่ากฎหมายให้อำนาจอธิบดีมีอำนาจสั่งพักการประกอบธุรกิจที่ออกหนังสือรับรองแต่ละครั้งได้เกินกว่าหกสิบวัน

ผู้ซึ่งถูกเพิกถอนหรือพักหนังสือรับรองหรือ ใบอนุญาตอาจอุทธรณ์คำสั่งนี้ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ การอุทธรณ์ครั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองการไหลเวียนของอธิบดี นอกจากการอุทธรณ์คำสั่ง เพิกถอน หรือพักใบอนุญาตแล้ว การอุทธรณ์ก็อาจกระทำได้ในกรณีตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๑๒ ว่า

^{๓๗} ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๘๑, ข้อ ๑๐.

... ในกรณีที่ไม่ออกใบอนุญาตตามข้อ ๕ หรือไม่อนุญาตตามข้อ ๕ ใบ
 อนุญาตหรือหนังสือรับรองถูกส่งพักไว้ หรือถูกเพิกถอนตามข้อ ๑๐ ผู้ยื่น
 คำขอหรือผู้รับใบอนุญาตแล้วแต่กรณีมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีโดยทำเป็น
 หนังสือยื่นต่อคณะกรรมการภายในหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งไม่ออก
 ใบอนุญาตหรือวันทราบคำสั่งพักไว้ หรือ เพิกถอนใบอนุญาต
 การอุทธรณ์ในกรณีใบอนุญาตถูกส่งพักไว้ หรือถูกเพิกถอนไม่เป็น
 การทุเลาการบังคับตามคำสั่งอธิบดี เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งทำเลาให้
 คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุก.

คณะกรรมการซึ่งพิจารณาอุทธรณ์ได้แก่ "คณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่าง
 ค้า" ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัด
 กระทรวงการต่างประเทศ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อธิบดีกรม
 แรงงาน อธิบดีกรมการค้าภายในและอธิบดีกรมทะเบียนการค้า เป็นกรรมการ คณะกรรมการ
 การอาจแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลอื่น ๆ เป็นเลขานุการคณะกรรมการก็ได้
 นอกจากหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว คณะกรรมการยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ
 และความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) การกำหนดประเภทธุรกิจที่จะผ่อนผันให้คนต่างค้าประกอบกิจการได้ตามข้อ ๔
- (๒) กำหนดประเภทธุรกิจที่จะเพิ่มหรือลดตามข้อ ๕
- (๓) กำหนดเงื่อนไขในกฎกระทรวงที่จะออกตามข้อ ๔
- (๔) เรื่องอื่น ๆ ที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อให้ทำกิจการ
 หรือพิจารณาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนเชิญบุคคลใด
 มาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นก็ได้ สำหรับการประชุมคณะกรรมการ
 นั้น ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้า

---

^{๓๘} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๖.
^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๗.
^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๘.

ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาเลือกกรรมการบุคคลหนึ่ง เป็นประธานที่ประชุม มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด^{๔๑}

๓.๖.๒ ความผิดคนไทย

ประกาศคณะปฏิวัติได้กำหนดกฎหมายที่ของ ผู้รับใบอนุญาตค้าทอง แสงทอง ใบอนุญาตไว้ ณ สำนักงานในที่เปิดเผย และถ้าใบอนุญาตชั่วคราวในสาระสำคัญหรือสูญหาย ก็ให้ยื่นคำขอรับใบแทนก่อนนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบการชำรุดหรือสูญหาย^{๔๒} และในกรณีที่เลิกประกอบธุรกิจหรือย้ายสำนักงาน หรือสถานที่ประกอบธุรกิจก็ต้องแจ้งการเลิกหรือการย้ายก่อนนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่เลิกหรือย้ายนั้น^{๔๓}

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว ย่อมเป็นความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ตามความในข้อ ๒๐ บัญญัติไว้ว่า

...ในการปฏิบัติตามหน้าที่นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงขอเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน

(๒) เขาไปในสถานที่ที่คนต่างการค้าประกอบธุรกิจในระหว่างเวลาทำการในเวลากลางวันเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ และในการนี้ให้มีอำนาจสอบถามขอเท็จจริงหรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานใดๆ จากบุคคลที่อยู่ในสถานที่ดังกล่าวได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) และ (๒) ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร.

๔๑ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๘.

๔๒ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๑.

๔๓ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๘.

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือสอบถามหรือหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่ยอมให้ขอเท็จจริง หรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐาน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามหรือเรียก หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ความในข้อนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท ความผิดในกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดโทษหรือความผิดอันยอมความได้ กล่าวคือเป็นความผิดที่อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่อธิบดีกำหนดภายใน ๓๐ วัน คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด แต่หาผู้ต้องหาไม่ยินยอมตกลงตามที่เปรียบเทียบหรือไม่ยอมชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด คดีย่อมต้องดำเนินต่อไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๖.๓ ความผิดร้ายแรง

ความผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ ๒๖ ถึง ข้อ ๒๘ เป็นความผิดที่กำหนดอัตราโทษปรับก่อนข้างสูงที่มีอัตราโทษปรับตั้งแต่ สามหมื่น ถึง ห้าแสน บาท ประกอบด้วยคำสั่งอันมีผลให้ต้องหยุดการประกอบธุรกิจ โทษปรับนี้ใคร่จะวางแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ถือใบอนุญาตและคนไทยซึ่งได้ให้ความร่วมมือกับคนต่างด้าวในการเลี้ยง หรือละเมิดต่อกฎหมายฉบับนี้

ข้อ ๒๖ บัญญัติว่า "คนต่างด้าวผู้ใดประกอบธุรกิจโดยฝ่าฝืนข้อ ๔ หรือมิได้รับใบอนุญาตตามข้อ ๕ ข้อ ๖ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสือรับรองตามข้อ ๓๐ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท และให้ศาลสั่งเลิกการประกอบธุรกิจนั้นเสีย"

โทษตามข้อนี้ไต่ถามแก่คนต่างด้าวซึ่งประกอบธุรกิจที่ต้องห้าม โดยมีได้รับอนุญาตซึ่งหมายรวมถึงผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้วย

ข้อ ๒๗ บัญญัติต่อไปว่า ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดถูกสั่งพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตและหมกสิทธิ์อุตสาหกรรม หรือรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นที่สุกัให้เพิกถอนใบอนุญาต ยังคงประกอบธุรกิจนั้น

๔๔ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๒๓.

๔๕ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๒๕.

๔๖ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๓๑.

ต่อไปอีก ต้องระวาง โทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาทและให้ศาลสั่ง เลิกการประกอบธุรกิจนั้นเสีย
 กิ่งไต่ถามมาแล้วว่า ในกรณีที่ บอญญาตถูกเพิกถอนหรือพักโดยคำสั่ง ของอธิบดี
 ผู้ถือ บอญญาตยอมอาจตุรตศอรรุมนตร์ได้ แต่หากว่าผู้นั้นมิได้อุทธรณ์หรืออุทธรณ์ตกไปแล้ว
 ยังดำเนินธุรกิจนั้นต่อไป กรณียอมต้อง ค่ายข้อ ๒๗ นี้ หรืออีกนัยหนึ่งในกรณีที่ผู้รับบอญญาตซึ่ง
 ถูกเพิกถอนหรือพัก บอญญาตได้ ชลิตวีในการอุทธรณ์ แต่มิได้ร้องขอการทุเลาการบังคับตาม
 คำสั่ง ของอธิบดี หรือกรณีที่การทุเลามีได้ รับอนุมัติจากคณะกรรมการแล้วยังประกอบธุรกิจนั้น
 ต่อไป ในกรณีเช่นนี้ก็ต้อง ค่ายข้อ ๒๗ เช่นกัน

สำหรับโทษที่กำหนดไว้ในกรณีที่ประกอบธุรกิจหรือดำเนินกิจการของคนต่าง ค้าอัน
 ต้องห้ามตามกฎหมายฉบับนี้นั้น ได้กำหนดไว้ทั้ง คนต่าง ค้าซึ่ง เป็นเจ้าของกิจการนั้น ๆ ทำ
 นอง เกี่ยวกับคนไทยซึ่งประกอบกิจการหรือถือหุ้นแทนคนต่าง ค้า ความผิดในกรณีนี้ได้กำ
 หนดไว้ในข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕ ในข้อ ๒๔ บัญญัติว่า

... คนต่าง ค้าซึ่ง ได้รับ บอญญาต ให้ประกอบธุรกิจตามประกาศของคณะ
 ปฏิวัติฉบับนี้แล้ว หรือผู้มีสัญชาติไทย ประกอบธุรกิจอันเป็นของคนต่าง
 ค้าซึ่งมิได้รับบอญญาต ให้ประกอบธุรกิจ หรือคนต่าง ค้าผู้นั้นเป็นเจ้าของ
 ราวโดยแสดงออกว่าเป็นธุรกิจของ ตนแต่ผู้เดียว เพื่อให้คนต่าง ค้าผู้นั้น
 หลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืนบทแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ต้องระวาง โทษ
 ปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึง ห้าแสนบาท และให้ศาลสั่ง เลิกการประกอบ
 ธุรกิจนั้นเสีย.

ข้อ ๒๕ บัญญัติข้อความทำนองเดียวกันว่า

... ผู้มีสัญชาติไทยผู้ ถือหุ้นี่ ในฐานะ เป็นตัวแทนของคนต่าง ค้าใน
 หางหุ้นส่วนที่เป็นนิติบุคคลหรือบริษัทจำกัด เพื่อให้นิติบุคคลนั้นประกอบ
 ธุรกิจโดยฝ่าฝืนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือคนต่าง ค้าซึ่ง มี
 สัญชาติไทยกระทำการดังกล่าว ต้องระวาง โทษปรับตั้งแต่สามหมื่นบาท
 ถึงห้าแสนบาท และให้ศาลสั่ง เลิกการประกอบธุรกิจนั้นเสีย.

จะเห็นได้ว่าอัตราโทษซึ่งกำหนดไว้ในข้อ ๒๖ ข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕ นั้น เป็นอัตรา
 โทษปรับตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งศาลอาจใช้ดุลพินิจกำหนดโทษปรับได้ แต่
 สำหรับคำสั่งในการเลิกประกอบธุรกิจ ศาลหาอาจใช้ดุลพินิจได้ไม่ เมื่อพิจารณาได้ความตาม

ข้อเท็จจริงแล้วศาลยอมฎมบังคับโดยกฎหมายให้ออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้น ๆ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการสอบสวน สืบสวน ตลอดจนการพิจารณาและบังคับการตามคำพิพากษา ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณา ซึ่งส่วนใหญ่นิยมบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีปัญหาบางประการ เกิดขึ้นในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับ หรือหยุดกิจการ ในปัญหาแรกยอมแก้ไขได้ง่าย ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติให้ผู้ต้องหาปรับต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล ถ้าผู้ต้องหาปรับไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินปรับ หรือมีเงินนั้นจะถูกกักขังแทนค่าปรับ ^{๔๗} ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับยอมจะต้องถูกบังคับโดยการชิงหรือยึดทรัพย์สินได้ แต่ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้หรือในกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติไว้ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในการหยุดประกอบธุรกิจ จึงเป็นไปไม่ได้ที่ผู้นั้นจะต้องถูกฟ้องโทษ แต่โทษที่กำหนดไว้ในอัตราสูงอาจเป็นเหตุให้มีการยับยั้ง การกระทำผิดซ้ำใหม่ได้

๓.๗ บทสรุป กฎหมายฉบับนี้ได้อำนาจให้การวิพากษ์วิจารณ์อย่าง ก้าวร้าว เกี่ยวกับการกระทำของ คนต่างคำำในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีขึ้นเป็นกฎหมายฉบับแรกในการจำกัดสิทธิของ คนต่างคำำในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย ^{๔๘} แต่

^{๔๗} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘.

^{๔๘} เรื่องเดียวกัน มาตรา ๒๘.

^{๔๙} ประเทศไทยได้เคยส่งอาสาสมัครและวิชาชีพไว้แก่คนไทย ดังที่ได้มีระบุไว้ใน

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือการประกอบอาชีพ พ.ศ. ๒๔๘๔ และมีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น ๆ อีก เช่น พระราชบัญญัติบริการทางานและคุ้มครองผู้ทางาน พ.ศ. ๒๕๑๑ (มาตรา ๘) พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี ๒๕๐๕ (มาตรา ๑๕) พระราชบัญญัติขนส่ง ๒๔๘๗ (มาตรา ๑๕) เป็นต้น.

ก็เป็นกฎหมายที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของคนต่างกว่าที่สำคัญที่สุดในบรรดากฎหมายประเภทเดียวกัน^{๕๐} เนื่องจากกฎหมายเดิมเป็นกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจไว้เฉพาะบางประเภท อีกทั้งยังมีข้อกำหนดมาตรการการควบคุมที่รัดกุม ธุรกิจของคนต่างกว่าโดยทั่ว ๆ ไปจึงไม่ถูกกระทบกระเทือน กฎหมายธุรกิจนี้ นับเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างกว่าในกรณีทั่ว ๆ ไป เว้นแต่บางประเภทเท่านั้นที่มีไว้ควบคุม อีกทั้งยังได้กำหนดมาตรการการควบคุมและการบังคับการตามกฎหมายให้รัดกุมยิ่งขึ้น ได้มีการก่อตั้งหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรงสำหรับการบังคับและปรับปรุงกฎหมาย ในระยะแรกเริ่มที่กฎหมายนี้มีผลบังคับได้นี้ ได้มีธุรกิจของคนต่างกว่าไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนรายอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้^{๕๑} คุณและโทษของกฎหมายฉบับนี้ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ผู้วิจารณ์ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจมีความเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้จะ เป็นผลเสียต่อบรรยากาศการลงทุนของต่างประเทศในประเทศไทย เพราะความไม่รัดกุมของกฎหมาย^{๕๒} ซึ่งเป็นความเห็นที่ตรงข้ามกับทางการซึ่งเป็นผู้บริหารกฎหมายนี้^{๕๓} ในขณะนี้ยังไม่อาจประเมินค่าของกฎหมาย

^{๕๐} Jidbhand Kambhu, "Investment Laws...New Controls", Far Eastern Economic Review, Hongkong, (78:49: Dec. 2, 1972), p. 38.

^{๕๑} หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ประจำวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๖ หน้า ๘.

^{๕๒} "Alien Laws Discouraging Investment," Financial Post, Bangkok, May 10, 1973, p.1., ed. 1-6, Hartley "Mass Confusion over Thai Laws on Foreign Investments," The Australian Financial Review, Sydney, Aug. 1, 1973. p. 11. cols. 1-4.

^{๕๓} คู่มือประกาศ คำชี้แจง กรมทะเบียนการค้า ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖ เรื่อง การประกอบธุรกิจในทางอุตสาหกรรมและหัตถกรรมที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า "...การสงวนอาชีพการประกอบธุรกิจบางอย่างไว้สำหรับคนไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้... ไม่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมและการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ"

ฉบับนี้ได้อย่างถูกต้อง แต่ความจำเป็นของประเทศไทยที่จะต้องมีกฎหมายเช่นนี้เป็นสิ่งที่ไม่
 อาจปฏิเสธได้ ใด ๆ ก็ดี โดยที่กฎหมายนี้เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่หัวหน้าราชการฝ่ายบริหาร
 ไว้อย่างกว้างขวาง ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นย่อมจะสามารถปรับปรุงได้ในทางปฏิบัติ
 เพื่อให้กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับสมกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ซึ่งมุ่งหมายที่จะ
 ให้ "การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม"^{๕๕}

---

^{๕๕} คำปรารภในตอนที่ ๓ ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑.